

Ακαδημαϊκό έτος 2009-10 / ΕΑΡΙΝΟ εξάμηνο

Τίτλος μαθήματος: Εισαγωγή στη Πρώιμη Νεοελληνική Λογοτεχνία

Κωδικός μαθήματος: BNE 030

Π.Μ.: 5

ΜΑΜ: 11772

Διδάσκων: Τάσος Καπλάνης

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Τι είναι η λογοτεχνία; Πώς μπορούμε να τη διαβάσουμε και να την αξιολογήσουμε; Γιατί δεν πρέπει να ρωτάμε τους μαθητές «τι θέλει να πει ο ποιητής»; Γιατί ο Διγενής πρέπει να λέγεται Ακρίτης και όχι Ακρίτας; Υπάρχουν ιστορίες με υπότες στη νεοελληνική λογοτεχνία; Ιστορίες με Αμαζόνες και τέρατα; Ποιος είναι ο πρόγονος της *Φρουτοπίας* του Ε. Τριβιζά; Γιατί οι πρόγονοί μας αγαπούσαν τις ιστορίες με ζώα και ειδικά με γαϊδάρους; Γενικά, τι διάβαζαν οι πρόγονοί μας; Γιατί ο *Ερωτόκριτος* του Β. Κορνάρου θεωρείται αριστούργημα όχι μόνο σε νεοελληνικό, αλλά και σε πανευρωπαϊκό επίπεδο; Πότε άρχισαν να πιστεύουν οι πρόγονοί μας ότι η νέα ελληνική και οι διάλεκτοί της έχουν ανάλογες περγαμηνές και αξία με την αρχαία ελληνική και πόσο δίκιο είχαν; Πώς φτάσαμε από το έπος του Διγενή στην ποίηση του Δ. Σολωμού; Αυτά είναι μερικά από τα ερωτήματα που θα τεθούν και θα απαντηθούν στο πλαίσιο αυτού του εισαγωγικού μαθήματος που θα επιχειρήσει να διερευνήσει την ιδιαίτερη φύση των λογοτεχνικών κειμένων μέσα από μια γραμματολογική επισκόπηση και πλούσια ανθολόγηση της πρώιμης νεοελληνικής λογοτεχνίας.

Το μάθημα απευθύνεται σε όλες τις φοιτήτριες και όλους τους φοιτητές του Πανεπιστημίου και δεν προϋποθέτει προηγούμενη εξοικείωση ούτε με τη θεωρία της λογοτεχνίας ούτε με τα πρώιμα νεοελληνικά κείμενα. Το υλικό που θα χρησιμοποιηθεί θα διατεθεί ηλεκτρονικά και η αξιολόγηση θα βασιστεί σε μία γραπτή ενδιάμεση (50%) και μία γραπτή τελική εξέταση (50%), για την επιτυχή αντιμετώπιση των οποίων δεν προϋποτίθεται καμία προηγούμενη γνώση.

Ακαδημαϊκό έτος 2009-10 / ΕΑΡΙΝΟ εξάμηνο

Τίτλος μαθήματος: Δαντικές Απηχήσεις σε Νεοελληνικά Κείμενα

Κωδικός μαθήματος: BNE 031

Π.Μ.: 5

ΜΑΜ: 11776

Διδάσκουσα: Ρένα Παπαδάκη

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Αντικατοπτρίζοντας το φανταστικό σύστημα ενός κόσμου που βρισκόταν στο μεταίχμιο ανάμεσα στο Μεσαίωνα και την Αναγέννηση, τα έργα του Φλωρεντινού συγγραφέα Dante Alighieri άσκησαν αξιοπρόσεκτη επίδραση στην παγκόσμια λογοτεχνία και αποτέλεσαν αστείρευτη πηγή έμπνευσης για συγγραφείς και καλλιτέχνες διαφορετικών τόπων και εποχών. "συνέστησαν έτσι μια ποιητική σταθερά του πολιτισμού των νεότερων χρόνων. Μελετώντας το νεανικό έργο του Dante *Νέα Ζωή*, με θέμα τον ανεκπλήρωτό του έρωτα για την αγαπημένη του Βεατρίκη, ακολουθώντας τον έπειτα στο φανταστικό του ταξίδι στην κόλαση, το καθαρτήριο και τον παράδεισο, όπως ξεδιπλώνεται στο αριστούργημά του *Θεία κωμωδία*, και αναλύοντας μερικά ακόμα από τα έργα του, θα επιχειρήσουμε να προσεγγίσουμε το νοητικό σύμπαν από το οποίο αντλεί, τους λογοτεχνικούς κώδικες που επεξεργάζεται και τους λόγους για τους οποίους η συγγραφική του παραγωγή αναδείχτηκε σε μείζον λογοτεχνικό πρότυπο. "Στη συνέχεια θα επικεντρωθούμε στη δεξίωση του δαντικού προτύπου στην ελληνική λογοτεχνία." Στόχος μας είναι να κατανοήσουμε γιατί οι Νεοέλληνες συγγραφείς εξακολούθησαν για αιώνες να εμπνέονται από τον Φλωρεντινό ποιητή και να διαπιστώσουμε πώς ερμήνευσαν τις εικόνες και τις ιδέες του, συμβολοποιώντας κι αναπλάθωντάς τις.

Ακαδημαϊκό έτος 2009-10 / ΕΑΡΙΝΟ εξάμηνο

Τίτλος μαθήματος: Νεοελληνική Ερωτική Λογοτεχνία

Κωδικός μαθήματος: BNE 050

Π.Μ.: 5

ΜΑΜ: 11797

Διδάσκουσα: Γεωργία Πατερίδου

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Θα μελετήσουμε μια λογοτεχνία που διερευνά τα όρια της επιθυμίας και της γραφής, του επιτρεπτού και του απαγορευμένου, του έμφυλου και του «σωματικού» λόγου. Η πεζογραφία των Ταχτσή, Ιωάννου, Κουμανταρέα, μέσω και της ερωτικής της θεματικής, δίνει μια άλλη εικόνα για την ταραγμένη μεταπολεμική περίοδο της ελληνικής κοινωνίας.

Ακαδημαϊκό έτος 2009-10 / ΕΑΡΙΝΟ εξάμηνο

Τίτλος μαθήματος: Γλώσσα και Γλωσσολογία

Κωδικός μαθήματος: BNE 077

Π.Μ.: 5

ΜΑΜ: 11771

Διδάσκουσα: Μαριάννα Κατσογιάννου

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Το μάθημα «Γλώσσα και γλωσσολογία» έχει στόχο να επιτρέψει σε ένα κοινό φοιτητών ευρύτερο από αυτό της Φιλοσοφικής Σχολής την εξοικείωση με τις βασικές έννοιες της σύγχρονης γλωσσολογίας και την ενημέρωση αφενός ως προς το είδος των μελετών που διεξάγονται στον τομέα αυτό και αφετέρου ως προς τα αποτελέσματα της έρευνας και τα προϊόντα που μπορούν να προκύψουν από αυτήν. Με γνώμονα την ανάγκη να καλυφθεί ένα όσο γίνεται ευρύτερο φάσμα του γνωστικού αντικειμένου χωρίς η μελέτη του να προϋποθέτει οποιαδήποτε προηγούμενη γνώση, το περιεχόμενο του μαθήματος έχει οργανωθεί με βάση δύο άξονες.

Σε ένα πρώτο στάδιο, αναλύεται ο θεμελιώδης προβληματισμός στον οποίο βασίζεται η ανάπτυξη της γλωσσολογίας. Ξεκινώντας από παρουσίαση και σχολιασμό θεωρητικών ερωτημάτων, θέσεων και απόψεων, οδηγούμαστε σε μία επιστημονική προσέγγιση του φαινομένου «γλώσσα» και σχηματίζουμε μία πρώτη εικόνα για το τι είναι και πώς γίνεται η εργασία του γλωσσολόγου – με άλλα λόγια τι είναι η γλωσσολογική ανάλυση, με ποιες μεθόδους υλοποιείται και ποια είναι η χρησιμότητά της.

Στο δεύτερο μέρος του μαθήματος, παρουσιάζονται ορισμένοι κλάδοι της γλωσσολογίας των οποίων το κοινό χαρακτηριστικό είναι η διεπιστημονικότητα, η αλληλεπίδραση με άλλες επιστήμες που στοχεύει σε σφαιρικότερη αντίληψη του αντικειμένου. Καθένας από τους κλάδους αυτούς μπορεί να μελετηθεί ανεξάρτητα, όλοι όμως συνδέονται με τη γενική γλωσσολογία νοουμένου ότι οδηγούν σε ευρύτερη γνώση και κατανόηση των γλωσσικών φαινομένων. Συνοπτικά αναφέρουμε:

- την εργαστηριακή φωνητική, που ασχολείται με τη μελέτη των ήχων της ανθρώπινης γλώσσας,
- την κοινωνιογλωσσολογία και την εθνογλωσσολογία, που αναφέρονται στις σχέσεις γλώσσας και κοινωνίας,
- την φιλοσοφία της γλώσσας, που ενδιαφέρεται για τη σχέση της γλώσσας με την ανθρώπινη νόηση,
- την τεχνολογία της γλώσσας, που έχει ως αντικείμενο την αυτόματη ανάλυση των γλωσσικών δεδομένων.

Το σύνολο των γνώσεων που παρέχει το μάθημα θα επιτρέψει στους φοιτητές να αποκτήσουν μία σφαιρική αντίληψη του αντικειμένου, να απαλλαγούν από ορισμένες διαδεδομένες γλωσσικές προκαταλήψεις και να αναπτύξουν κριτική σκέψη απέναντι σε μία σειρά από ζητήματα που σχετίζονται με του γλωσσικό φαινόμενο στις σύγχρονες κοινωνίες.

Ακαδημαϊκό έτος 2009-10 / ΕΑΡΙΝΟ εξάμηνο

Τίτλος μαθήματος: Νεοελληνική Λογοτεχνία II

Κωδικός μαθήματος: BNE 092

Π.Μ.: 5

ΜΑΜ: 10521

Διδάσκουσα: Μαίρη Ρούσου

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Στο μάθημα θα μελετηθούν κείμενα νεοελληνικής λογοτεχνίας του 20^{ου} αιώνα με κύριο άξονα την ποίηση. Θα δοθεί έμφαση καταρχήν στο πέρασμα από τον 19^ο στον 20^ο αιώνα, ετσι όπως εκφράστηκε στον ελλαδικό χώρο από την ηγετική φυσιογνωμία του ποιητή και κριτικού Κωστή Παλαμά καθώς και στις πρώτες δεκαετίες του 20^{ου} αιώνα με την ποίηση του Λορέντζου Μαβίλη, Κωνσταντίνου Χατζόπουλου, Ιωάννη Γρυπάρη και Λάμπρου Πορφύρα.

Θα εξεταστεί η ποίηση του Αλεξανδρινού Κωνσταντίνου Καβάφη ως παράδειγμα ποιητή που έζησε και έγραψε έξω από τα σύνορα του ελληνικού κράτους και που στόχευσε μεταξύ άλλων, στην ανάδειξη του οικουμενικού χαρακτήρα του ελληνισμού. Στη συνέχεια θα μελετηθούν οι ποιητές Άγγελος Σικελιανός και Κώστας Βάρναλης, ως συνεχιστές της κληρονομιάς του Κωστή Παλαμά και της ποίησης του 19^{ου} αιώνα και ιδιαίτερα της Επτανησιακής Σχολής.

Θα γίνει αναφορά στην κληρονομία του Συμβολισμού και στους ποιητές του Μεσοπολέμου, Ρώμο Φιλύρα, Απόστολο Μελαχρινό, Μιλτιάδη Μαλακάση και Ναπολέοντα Λαπαθιώτη, ενώ θα μελετηθεί η εμβληματική περίπτωση του Κώστα Καρυωτάκη.

Τέλος θα μελετηθεί το πέρασμα στον Μοντερνισμό που πραγματοποίησε η Γενιά του '30 μέσα από τα ποιήματα του Γιώργου Σεφέρη, Οδυσσέα Ελύτη και Γιάννη Ρίτσου, ενώ θα εξεταστούν και υπερρεαλιστές ποιητές όπως ο Ανδρέας Εμπειρικός, ο Νίκος Εγγονόπουλος και ο Νικήτας Ράντος.

Ακαδημαϊκό έτος 2009-10 / ΕΑΡΙΝΟ εξάμηνο

Τίτλος μαθήματος: Εισαγωγή στην Ελληνική Παλαιογραφία

Κωδικός μαθήματος: BNE 110

Π.Μ.: 5

ΜΑΜ: 10185

Διδάσκων: Παναγιώτης Αγαπητός

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Εισαγωγή στην ιστορία της ελληνικής γραφής και των χειρογράφων από την εμφάνιση του κώδικα (2ος αιώνας μ.Χ.) μέχρι και την εδραίωση της τυπογραφίας (16ος αιώνας). Στο μάθημα αναπτύσσονται γενικότερα θέματα (υλικά, γραφές, τεχνικές και εργαστήρια παραγωγής, οικονομικά, και κοινωνικά συμφραζόμενα, χρονολόγηση), ενώ παράλληλα περιλαμβάνεται άσκηση στην ανάγνωση και μεταγραφή των χειρογράφων.

Ακαδημαϊκό έτος 2009-10 / ΕΑΡΙΝΟ εξάμηνο

Τίτλος μαθήματος: Εισαγωγή στη Θεωρία της Λογοτεχνίας

Κωδικός μαθήματος: BNE 130

Π.Μ.: 5

ΜΑΜ: 10156

Διδάσκων: Τάσος Καπλάνης

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Στόχος του μαθήματος είναι η κατανόηση βασικών εννοιών της λογοτεχνικής θεωρίας και η ανάδειξη του διαρκούς διαλόγου του θεωρητικού προβληματισμού αφενός με τα πεδία της λογοτεχνικής πράξης και κριτικής και, αφετέρου, με το λόγο που αναπτύσσεται κάθε φορά σε συγγενικούς επιστημονικούς κλάδους (φιλοσοφία, ψυχολογία, γλωσσολογία, κ.ά.). Στο μάθημα εξετάζονται βασικά ερωτήματα που απασχόλησαν διαχρονικά τη θεωρητική σκέψη (σχέσεις συγγραφέα-κειμένου, αυτονομία κειμένου, ρόλος αναγνώστη κ.ά.). Οι θεωρητικές αντιλήψεις ερευνώνται στο πλαίσιο της ιστορικής τους διαμόρφωσης (συγχρονικής και διαχρονικής), ενώ οι προβολές τους ανιχνεύονται και επί συγκεκριμένων λογοτεχνικών και κριτικών κειμένων.

Για την καλύτερη επίτευξη των στόχων του μαθήματος, θα χρησιμοποιηθούν ως διδακτικά εγχειρίδια τα εξής:

1. J. Culler, *Λογοτεχνική θεωρία: μια συνοπτική εισαγωγή*, Ηράκλειο: ΠΕΚ, 2003.
2. A. Compagnon, *Ο Δαίμων της θεωρίας: λογοτεχνία και κοινή λογική*, Αθήνα: Μεταίχμιο, 2003.
3. R. Selden, *Από τον φορμαλισμό στον μεταδομισμό* [= The Cambridge History of Literary Criticism, vol. VIII], Θεσσαλονίκη: Ίδρυμα Μ. Τριανταφυλλίδη, 2004.

Υλικό θα αντληθεί επίσης από το:

4. M. Abrams, *Λεξικό λογοτεχνικών όρων*, Αθήνα: Πατάκης, 2005.

Το μάθημα θα περιλαμβάνει ενδιάμεση γραπτή (50%) και τελική γραπτή εξέταση (50%).

Ακαδημαϊκό έτος 2009-10 / ΕΑΡΙΝΟ εξάμηνο

Τίτλος μαθήματος: Εισαγωγή στη Νεοελληνική Μετρική

Κωδικός μαθήματος: BNE 141

Π.Μ.: 5

ΜΑΜ: 10519

Διδάσκων: Βουτουρής Παντελής

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Στο μάθημα εξετάζονται τα νεοελληνικά παραδοσιακά μέτρα, οι επιδράσεις της ιταλικής, κυρίως, στιχουργίας στην ποίηση του 19ου αιώνα, η μετάβαση από τον «ελευθερωμένο» στο σύγχρονο ελεύθερο στίχο.

Ακαδημαϊκό έτος 2009-10 / ΕΑΡΙΝΟ εξάμηνο

Τίτλος μαθήματος: Η Εικόνα του Άλλου στην πρώιμη Βυζαντινή Λογοτεχνία

Κωδικός μαθήματος: BNE 202

Π.Μ.: 5

ΜΑΜ: 11787

Διδάσκουσα: Σταυρούλα Κωνσταντίνου

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Η στερεοτυπική εικόνα του Άλλου, ο οποίος έρχεται σε αντιπαράθεση με τον Εαυτό, είναι ένα από τα μοτίβα που εμφανίζονται σε όλα σχεδόν τα βυζαντινά λογοτεχνικά είδη. Ο Άλλος, του οποίου η κατασκευή παίρνει ποικίλες μορφές ανάλογα με το λογοτεχνικό είδος και τις προθέσεις του συγγραφέα, αποτελεί σημαντικό λογοτεχνικό πρόσωπο των κειμένων. Η παρουσία του έχει τριπλή λειτουργία: εξυπηρετεί τη δομή της αφήγησης και την εξέλιξή της, διαμορφώνει τις κειμενικές ιδεολογίες, καθώς επίσης ικανοποιεί τις προσδοκίες του κοινού των κειμένων. Θέμα της συγκεκριμένης παράδοσης είναι η εξέταση των διαφόρων εκφάνσεων του Άλλου και της σημασίας τους στα πιο σημαντικά λογοτεχνικά είδη της πρώιμης βυζαντινής περιόδου.

Ακαδημαϊκό έτος 2009-10 / ΕΑΡΙΝΟ εξάμηνο

Τίτλος μαθήματος: Ιστορικοί της Άλωσης

Κωδικός μαθήματος: BNE 217

Π.Μ.: 5

ΜΑΜ: 11758

Διδάσκουσα: Αντωνία Γιαννούλη

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Το μάθημα επικεντρώνεται στο έργο των ιστορικών της άλωσης της Κωνσταντινούπολης (29 Μαΐου 1453) και συγκεκριμένα των: Λαονίκου Χαλκοκονδύλη, Γεωργίου Σφραντζή, Μιχαήλ Δούκα και Κριτοβούλου του Ιμβριώτου. Μετά από μια εισαγωγή για την εποχή, την προσωπικότητα και το έργο των συγγραφέων θα μελετηθεί βάσει αντιπροσωπευτικών αποσπασμάτων από το έργο τους το ιστορικό πλαίσιο, η οργάνωση της ύλης, η εστίαση των ενδιαφερόντων και η οπτική γωνία των συγγραφέων καθώς και τα ιστοριογραφικά πρότυπά τους και η αντίληψή τους για την ιστορία και τον τρόπο καταγραφής της. Η συγκριτική μελέτη και ο σχολιασμός επιλεγμένων αποσπασμάτων στοχεύουν επίσης στην επισήμανση ομοιοτήτων ή διαφορών στο χειρισμό ενός θέματος.

Ακαδημαϊκό έτος 2009-10 / ΕΑΡΙΝΟ εξάμηνο

Τίτλος μαθήματος: Θεωρίες Αναγεννησιακού και Μανιεριστικού Θεάτρου

Κωδικός μαθήματος: BNE 226

Π.Μ.: 5

ΜΑΜ: 11759

Διδάσκουσα: Ρένα Παπαδάκη

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Με την ανακάλυψη της ελληνικής και ρωμαϊκής αρχαιότητας, οι συγγραφείς της Αναγέννησης κωδικοποίησαν τη δραματική τέχνη μέσω θεωρητικών πραγματειών και συνέθεσαν κωμωδίες και τραγωδίες πειραματιζόμενοι πάνω στην κλασική παράδοση με γνώμονα τους θεωρητικούς προβληματισμούς τους. Δημιούργησαν μεικτά λογοτεχνικά είδη, όπως η τραγικωμωδία, κι ενεπλάκησαν σε αξιόλογες λογοτεχνικές διαμάχες. Τις κύριες αρχές της αναγεννησιακής δραματικής σύνθεσης και τις εφαρμογές τους στη θεατρική πράξη μιμήθηκαν κι επεξεργάστηκαν οι συγγραφείς της εποχής του μανιερισμού. Στο μάθημά μας θα μελετήσουμε καταρχήν πώς προσελήφθησαν οι ιδέες του Αριστοτέλη και του Οράτιου για την ποιητική τέχνη από σχολιαστές, θεωρητικούς και δραματουργούς του 16^{ου} αιώνα. Θα μελετήσουμε επίσης την εφαρμογή των δραματικών θεωριών της εποχής σε έργα του ιταλικού θεάτρου που αποτέλεσαν πρότυπα για την ελληνική θεατρική παραγωγή. "τη συνέχεια θα εστιάσουμε σε κείμενα της κρητικής ακμής, προκειμένου να κατανοήσουμε τους τρόπους με τους οποίους συγγραφείς όπως ο Χορτάσης, ο 'ρώλος και ο Φόσκολος δεξιώθηκαν τα λογοτεχνικά τους πρότυπα για να συνθέσουν έργα εφάμιλλα της σύγχρονής τους ευρωπαϊκής δραματουργίας.

Ακαδημαϊκό έτος 2009-10 / ΕΑΡΙΝΟ εξάμηνο

Τίτλος μαθήματος: Φαναριώτικη Ποίηση, Ανακρεοντισμός και Αισθαντισμός

Κωδικός μαθήματος: BNE 231

Π.Μ.: 5

ΜΑΜ: 11760

Διδάσκουσα: Ιουλία Χατζηπαναγιώτη

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Αντικείμενο του μαθήματος αποτελεί η νεοελληνική ποίηση των ετών 1750-1818, διάστημα που οριοθετείται από την εμφάνιση των πρώτων (σωζόμενων) χειρόγραφων συλλογών νεοελληνικής ποίησης (περ. μέσα 18ου αιώνα) και από την έκδοση της πρώτης ανθολογίας νεοελληνικής ποίησης (1818). Η λογοτεχνική παραγωγή των ετών αυτών –“στριμωγμένη” ανάμεσα σε μεγάλους σταθμούς της νεοελληνικής λογοτεχνίας, ανάμεσα στην κρητική Αναγέννηση και στην ποίηση του Κάλβου και του Σολωμού– παραμένει σε μεγάλο βαθμό άγνωστη. Ωστόσο, το διάστημα 1750-1818 και η λογοτεχνική παραγωγή του (ένα μεγάλο μέρος της οποίας αποτελεί η λεγόμενη “φαναριώτικη” ποίηση) είναι ιδιαίτερα σημαντικά. Στα χρόνια αυτά διαμορφώνονται, για πρώτη φορά μετά την οθωμανική κατάληψη της Κρήτης, ευνοϊκές κοινωνικές και πολιτισμικές προϋποθέσεις για την καλλιέργεια της νεοελληνικής λογοτεχνίας και τίθενται τα θεμέλια για την ανάπτυξη μιας αγοράς λογοτεχνικών έργων. Παράλληλα, οι έλληνες λογοτέχνες πραγματοποιούν την εποχή αυτή το πέρασμα από την ανώνυμη στην επώνυμη δημιουργία και επιχειρούν (και ως ένα βαθμό πετυχαίνουν) τη σύνδεση της νεοελληνικής λογοτεχνίας αφενός με την κοινωνική πραγματικότητα, αφετέρου με επίκαιρα ευρωπαϊκά ρεύματα (Ανακρεοντισμός, Αισθαντισμός). Μέσα σε αυτό το πλαίσιο θα εξετασθεί α) η λεγόμενη “φαναριώτικη ποίηση” (τα μορφικά, γλωσσικά, θεματικά, ιδεολογικά χαρακτηριστικά της) και θα ανακαθορισθεί το περιεχόμενο του όρου αυτού β) θα διερευνηθεί η εμφάνιση του Ανακρεοντισμού στην νεοελληνική ποίηση και η κορύφωσή του με τη συλλογή *Λυρικά* (1811) του Αθανάσιου Χριστόπουλου και γ) μελετηθεί η εμφάνιση και η πορεία του Αισθαντισμού (προδρόμου του Ρομαντισμού) στη νεοελληνική λογοτεχνία μέχρι τη συλλογή *Ποιήματα* (1717) του Γεωργίου Σακελλάριου.

Ακαδημαϊκό έτος 2009-10 / ΕΑΡΙΝΟ εξάμηνο

Τίτλος μαθήματος: Η Ποιητική Γλώσσα του Σολωμού και του Κάλβου

Κωδικός μαθήματος: BNE 237

Π.Μ.: 5

ΜΑΜ: 11761

Διδάσκουσα: Gaia Zaccagni

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Έλληνες κορυφαίοι ποιητές της Επτανήσου, όπως ο Κάλβος και ο Σολωμός, χρησιμοποίησαν την ελληνική γλώσσα στην ποίησή τους με ιδιαίτερο τρόπο, κατορθώνοντας να την φτάσουν σε πολύ ψηλά εκφραστικά επίπεδα.

Ακαδημαϊκό έτος 2009-10 / ΕΑΡΙΝΟ εξάμηνο

Τίτλος μαθήματος: Η Πεζογραφία της Γενιάς του 1880

Κωδικός μαθήματος: BNE 248

Π.Μ.: 5

ΜΑΜ: 11788

Διδάσκουσα: Γεωργία Πατερίδου

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Θα αναλυθεί το πλαίσιο διαμόρφωσης της λογοτεχνικής «Γενιάς του 1880», οι κοινωνικές, πολιτικές και πολιτισμικές συνθήκες στην Ελλάδα και στην Ευρώπη, οι τάσεις που επικράτησαν στο χώρο της πεζογραφίας: ηθογραφία, ρεαλισμός, νατουραλισμός, πρόκριση της φόρμας του διηγήματος, ψυχολογικό και ιδεολογικό μυθιστόρημα. Θα μελετηθούν χαρακτηριστικά αποσπάσματα από το έργο των δημοτικιστών (Ψυχάρη, Εφταλιώτη), των βασικών εκπροσώπων της δημιουργικής πεζογραφίας (Βιζυηνού, Καρκαβίτσα, Παπαδιαμάντη) καθώς και από το έργο γυναικών πεζογράφων της περιόδου (Αλεξάνδρας Παπαδοπούλου, Καλλιρρόης Παρρέν).

Ακαδημαϊκό έτος 2009-10 / ΕΑΡΙΝΟ εξάμηνο

Τίτλος μαθήματος: Η Ποίηση του Κωστή Παλαμά

Κωδικός μαθήματος: BNE 251

Π.Μ.: 5

ΜΑΜ: 11762

Διδάσκων: Παντελής Βουτουρής

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Ο Κωστής Παλαμάς κυριάρχησε στην πνευματική ζωή της Ελλάδας για 50 περίπου χρόνια, από το 1886 που κυκλοφόρησε η πρώτη του ποιητική συλλογή. Παράλληλα υπήρξε και ο πρώτος και πιο συστηματικός κριτικός της Νεοελληνικής Λογοτεχνίας. Με το έργο του επηρέασε όχι μόνο την Λογοτεχνική αλλά γενικότερα την πνευματική και πολιτική ζωή της Ελλάδας.

Στο πλαίσιο του μαθήματος θα εξεταστούν οι σημαντικότεροι σταθμοί της Λογοτεχνικής Διαδρομής του Παλαμά, η σχέση του με τον Κ. Π. Καβάφη και η ποιητική του Ιδεολογία.

Ακαδημαϊκό έτος 2009-10 / ΕΑΡΙΝΟ εξάμηνο

Τίτλος μαθήματος: Το Μεταπολεμικό Θέατρο

Κωδικός μαθήματος: BNE 257

Π.Μ.: 5

ΜΑΜ: 11791

Διδάσκουσα: Άντρη Κωνσταντίνου

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Το μάθημα αποτελεί μια αναδρομή στην ελληνική δραματουργία και δευτερευόντως στη θεατρική δραστηριότητα της περιόδου από το τέλος του Δευτέρου Παγκοσμίου Πολέμου μέχρι τη δεκαετία του 1980. Η αναδρομή θα ξεκινήσει από μια σύντομη αφορά στις περιόδους του νεοελληνικού θεάτρου από την κρητική αναγέννηση, θα συνεχιστεί με τη σκιαγράφηση των σταθμών της θεατρικής ζωής και θα επικεντρωθεί στους σημαντικότερους θεατρικούς συγγραφείς της περιόδου, με έμφαση στους Ι. Καμπανέλλη και Λ. Αναγνωστάκη. Τέλος θα γίνουν αναφορές στη σημερινή εικόνα της ελληνικής δραματουργίας.

Ακαδημαϊκό έτος 2009-10 / ΕΑΡΙΝΟ εξάμηνο

Τίτλος μαθήματος: Η Υπερρεαλιστική Παράδοση της Γενιάς του 1930 (Ελύτης, Εμπειρικός, Εγγονόπουλος)

Κωδικός μαθήματος: BNE 261

Π.Μ.: 5

ΜΑΜ: 11790

Διδάσκουσα: Γεωργία Πατερίδου

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Στο μάθημα θα μελετηθεί η πρόσληψη του υπερρεαλισμού από τη «Γενιά του 1930» και θα συζητηθούν θεωρητικά κείμενα και ποιήματα των τριών ποιητών που συνδέθηκαν περισσότερο με το κίνημα αυτό (Ελύτη, Εμπειρικού, Εγγονόπουλου). Θα γίνουν αναφορές και στο έργο του Νίκολας Κάλας, και άλλων σημαντικών ποιητών που άφησαν το στίγμα τους στο πλαίσιο διαμόρφωσης της υπερρεαλιστικής ποιητικής.

Ακαδημαϊκό έτος 2009-10 / ΕΑΡΙΝΟ εξάμηνο

Τίτλος μαθήματος: Η Ποίηση του Γιάννη Ρίτσου

Κωδικός μαθήματος: BNE 264

Π.Μ.: 5

ΜΑΜ: 11789

Διδάσκουσα: Gaia Zaccagni

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Ο Γιάννης Ρίτσος υπήρξε «εργάτης-ποιητής», που αφιέρωσε την ζωή του στην αναζήτηση της έκφρασης και της ελευθερίας. Η ποιητική του διάσταση κινείται ανάμεσα στο παρελθόν (αρχαία μυθολογία) και στο παρόν. «Η ποίηση είναι η μνήμη του μέλλοντος», έλεγε...

Ακαδημαϊκό έτος 2009-10 / ΕΑΡΙΝΟ εξάμηνο

Τίτλος μαθήματος: Σταθμοί της Νεοελληνικής Λογοτεχνικής Κριτικής

Κωδικός μαθήματος: BNE 268

Π.Μ.: 5

ΜΑΜ: 11792

Διδάσκων: Καράοιγου Χαραλαμπος

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

α) Παρουσίαση των κύριων αισθητικών και κριτικών θεωριών από τον Διαφωτισμό ως τον Μεσοπόλεμο, του κλασικισμού, του ρομαντισμού, του ιδεαλισμού, του θετικισμού, της ψυχανάλυσης και του μαρξισμού.

β) Οι φιλολογικές (κριτικές) διαμάχες της περιόδου ~ Εξέταση και σχολιασμός αντιπροσωπευτικών κειμένων λογοτεχνικής κριτικής Ελλήνων κριτικών, των Αδ. Κοραή, Δ. Σολωμού, Ιάκ. Πολυλά, Σπ. Ζαμπέλιου, Εμμ. Ροΐδη, Κ. Παλαμά, Τέλλου Άγρα, Φώτου Πολίτη, Γ. Θεοτοκά, Κ. Βάρναλη κ.ά.

Ακαδημαϊκό έτος 2009-10 / ΕΑΡΙΝΟ εξάμηνο

Τίτλος μαθήματος: Λογοτεχνικό Είδος και Ερμηνεία

Κωδικός μαθήματος: BNE 278

Π.Μ.: 5

ΜΑΜ: 11764

Διδάσκουσα: Κατερίνα Καρατάσου

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Το μάθημα οργανώνεται στους ακόλουθους άξονες: (α) συνοπτική αναφορά στις κυριότερες τάσεις και σταθμούς στη μελέτη των λογοτεχνικών ειδών, (β) ζητήματα θεωρίας των λογοτεχνικών ειδών (: το καθεστώς τους ως λογοτεχνικών και κριτικών κατηγοριών, σχετικά μεθοδολογικά ζητήματα, όροι, όρια και προτεραιότητες της θεωρίας των λογοτεχνικών ειδών, η σχέση τους με την ιστορία), (γ) τα λογοτεχνικά είδη και η αξιοποίησή τους ως ερμηνευτικών κατηγοριών. Ο τρίτος άξονας εμβάθυνσης στο θέμα των λογοτεχνικών ειδών στηρίζεται στην ερμηνευτική προσέγγιση πεζών και ποιητικών κειμένων της νεοελληνικής λογοτεχνίας.

Πανεπιστήμιο Κύπρου
Τμήμα Βυζαντινών και
Νεοελληνικών Σπουδών

Ακαδημαϊκό έτος 2009-10 / ΕΑΡΙΝΟ εξάμηνο

Τίτλος μαθήματος: Θέματα Σύνταξης- Σημασιολογίας

Κωδικός μαθήματος: BNE 281

Π.Μ.: 5

ΜΑΜ: 11765

Διδάσκουσα: Γεωργία Αγγουράκη

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Ακαδημαϊκό έτος 2009-10 / ΕΑΡΙΝΟ εξάμηνο

Τίτλος μαθήματος: Σημασιολογία

Κωδικός μαθήματος: BNE 286

Π.Μ.: 5

ΜΑΜ: 11223

Διδάσκουσα: Γεωργία Αγγουράκη

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Η Σημασιολογία ορίζεται ως η μελέτη της σημασίας των συντακτικών κατηγοριών (δηλ. των μερών του λόγου) και των δυνατών συνδυασμών τους, μέχρι και του σχηματισμού της πρότασης. Το εισαγωγικό αυτό μάθημα στον κλάδο της Σημασιολογίας παρουσιάζει την προσέγγιση (εργαλεία και μεθόδους) που χρησιμοποιούν οι σημασιολόγοι, τα θέματα που εξετάζει η μελέτη της σημασίας στη γλώσσα, βασικά ευρήματα του κλάδου για το πώς λειτουργεί η γλώσσα, και πώς μπορούν να εφαρμοστούν οι γνώσεις αυτές για να περιγράψουμε φαινόμενα της Ελληνικής. Συγκεκριμένα, θα συζητηθεί, μεταξύ άλλων, η σημασιολογική παραγωγή της πρότασης, τα στοιχεία πολικότητας, η τροπικότητα, οι αναφορικές προτάσεις, οι ποσοδείκτες και η ερμηνεία των αντωνυμιών. Ιδιαίτερο βάρος θα δοθεί στη σχέση σημασιολογίας και σύνταξης, και στη σχέση σημασιολογίας και πραγματολογίας. Κάποιες βασικές έννοιες της πραγματολογίας, όπως π.χ. υπονόημα, προϋπόθεση, και γλωσσική πράξη, θα συζητηθούν μέσα σε αυτό το πλαίσιο.

Ακαδημαϊκό έτος 2009-10 / ΕΑΡΙΝΟ εξάμηνο

Τίτλος μαθήματος: Λεξικογραφία

Κωδικός μαθήματος: BNE 298

Π.Μ.: 5

ΜΑΜ: 11831

Διδάσκουσα: Κατσογιάννου Μαριάννα

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Ως εφαρμοσμένος κλάδος των γλωσσικών επιστημών, η λεξικογραφία ενδιαφέρεται για το σχεδιασμό, τη δημιουργία και την αξιολόγηση κάθε είδους λεξικών. Το αντικείμενό της, που είναι η θέσπιση θεωρητικών αρχών και η ανάπτυξη μεθοδολογίας για την επίτευξη των πιο πάνω σκοπών, μπορεί να διατυπωθεί με τρόπο που να υπογραμμίζει τη στενή σχέση θεωρίας και πρακτικής: πώς καθορίζονται και πώς υλοποιούνται οι προδιαγραφές στις οποίες πρέπει να ανταποκρίνεται ένα λεξικό για να αποτελεί ένα πραγματικά χρήσιμο εργαλείο για τη μελέτη της γλώσσας;

Στόχος του μαθήματος είναι η εξοικείωση των φοιτητών με τις θεωρητικές και πρακτικές αρχές της σύγχρονης λεξικογραφίας. Στο θεωρητικό επίπεδο παρουσιάζονται τα διάφορα είδη λεξικογραφικών έργων (τυπολογία), οι αρχές σχεδιασμού των ερμηνευτικών λεξικών και η μεθοδολογία της σύνταξης των λημμάτων σύμφωνα με διάφορα λεξικογραφικά πρότυπα. Στο επίπεδο της πρακτικής, αναλύονται τα ζητήματα που θέτει η δημιουργία των λεξικών γενικής γλώσσας, με ιδιαίτερη έμφαση στα παραδείγματα που προέρχονται από λεξικά της κυπριακής και της κοινής νεοελληνικής. Μετά την ολοκλήρωση των μαθημάτων, οι φοιτητές θα είναι σε θέση να αναλύσουν επαρκώς τις απαιτήσεις που πρέπει να καλυφθούν για την κατάρτιση ενός λεξικού γενικής γλώσσας, του οποίου επίσης θα μπορούν να σχεδιάσουν και να συντάξουν τα λήμματα με βάση επιστημονικές προδιαγραφές.

Ακαδημαϊκό έτος 2009-10 / ΕΑΡΙΝΟ εξάμηνο

Τίτλος μαθήματος: Βυζαντινά Εγκώμια

Κωδικός μαθήματος: BNE 320

Π.Μ.: 9

ΜΑΜ: 11831

Διδάσκουσα: Γιαννούλη Αντωνία

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Στο Βυζάντιο το επιδεικτικό γένος ευδοκίμησε περισσότερο από τα υπόλοιπα δύο γένη του αρχαίου ρητορικού λόγου, το δικανικό και το συμβουλευτικό. Στο πλαίσιο του σεμιναρίου μελετώνται διάφορα είδη βυζαντινών εγκωμίων, ρητορικές θεωρίες και πρακτικές που τα διέπουν, το γλωσσικό και υφολογικό τους επίπεδο σε συνάρτηση με τη μόρφωση και τους στόχους του συγγραφέα τους, αλλά και τον αποδέκτη τους.

Ακαδημαϊκό έτος 2009-10 / ΕΑΡΙΝΟ εξάμηνο

Τίτλος μαθήματος: Ο Αρκαδισμός σε Πρώιμα Νεοελληνικά Κείμενα

Κωδικός μαθήματος: BNE 326

Π.Μ.: 9

ΜΑΜ: 11768

Διδάσκουσα: Παπαδάκη Ρένα

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Μακρινός απόηχος της Χρυσής Εποχής, η Αρκαδία συμβολίζει έναν κόσμο που διέπεται από ειρήνη, αθωότητα και απλότητα, αρμονία με τη φύση, ελευθερία στον έρωτα και απόλαυση της χαράς της ζωής. Ο αρκαδικός μύθος επιβιώνει και μεταλλάσσεται από την αρχαιότητα ως τις μέρες μας στις λογοτεχνίες πολλών ευρωπαϊκών λαών, αποδεικνύοντας την πολιτισμική συνάφεια μεταξύ τους. "το μάθημά μας θα μελετήσουμε τις μεταμορφώσεις του αρκαδικού μύθου κατά την εποχή της Αναγέννησης, του Μανιερισμού και του Μπαρόκ δια μέσου ποιμηνικών δραμάτων, βουκολικών ειδυλλίων και λυρικών συνθέσεων που γράφτηκαν στις ελληνικές περιοχές. Μετά από μερικά εισαγωγικά μαθήματα, στα οποία θα μελετήσουμε τους κλασικούς μύθους και τις ιστορίες από τη Βίβλο που ενσωματώθηκαν στην παράδοση του αρκαδισμού, θα αναλύσουμε τα ιδεώδη και τους τρόπους ζωής που αυτός εξέφρασε σε διαφορετικά ιστορικά και πολιτισμικά συμφραζόμενα. Στη συνέχεια θα εστιάσουμε σε θεωρητικά κείμενα που γράφτηκαν για την τραγικωμωδία και το ποιμηνικό δράμα κατά την όψιμη Αναγέννηση και θα μελετήσουμε από ελληνικές μεταφράσεις / διασκευές του 16^{ου}, 17^{ου} και 18^{ου} αιώνα ορισμένα αντιπροσωπευτικά χωρία ιταλικών ποιμηνικών δραμάτων τα οποία αποτέλεσαν πρότυπα για τους συγγραφείς που συνέθεσαν αντίστοιχα έργα στα ελληνικά. Κάθε φοιτητής θα αναλάβει να αναλύσει ένα πρώιμο νεοελληνικό κείμενο από την παράδοση του αρκαδισμού και να αναδείξει τον τρόπο με τον οποίο ο συγγραφέας του επεξεργάστηκε τις πηγές του για να προσαρμόσει το έργο στην πραγματικότητα του τόπου και της εποχής του.

Ακαδημαϊκό έτος 2009-10 / ΕΑΡΙΝΟ εξάμηνο

Τίτλος μαθήματος: Η Καταστροφή του 1922 στη Νεοελληνική Λογοτεχνία

Κωδικός μαθήματος: BNE 355

Π.Μ.: 9

ΜΑΜ: 11795

Διδάσκουσα: Gaia Zaccagni

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Ο απόηχος της Μικρασιατικής Καταστροφής στην λογοτεχνία (πεζογραφία και ποίηση) υπήρξε πολύ έντονος και ποικιλόμορφος. Θα εξεταστούν κείμενα συγγραφέων που έζησαν προσωπικά τα γεγονότα ή που περιγράφουν με νοσταλγία τις χαμένες πατρίδες.

Ακαδημαϊκό έτος 2009-10 / ΕΑΡΙΝΟ εξάμηνο

Τίτλος μαθήματος: Σταθμός της Ιστορίας του Περιοδικού Τύπου

Κωδικός μαθήματος: BNE 370

Π.Μ.: 9

ΜΑΜ: 11794

Διδάσκων: Χαράλαμπος Καράογλου

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Στοιχεία ιστορίας του Τύπου ~ Η σημασία του περιοδικού Τύπου στη φιλολογική έρευνα ~ Παρουσίαση των σημαντικότερων περιοδικών από τα προεπαναστατικά χρόνια έως το 1950: προγραμματικοί σκοποί, συνεργάτες, χαρακτήρας, θέματα κτλ.

Ακαδημαϊκό έτος 2009-10 / ΕΑΡΙΝΟ εξάμηνο

Τίτλος μαθήματος: Αγιολογικά Είδη

Κωδικός μαθήματος: BNE 523

Π.Μ.: 9

ΜΑΜ: 11778

Διδάσκων: Σταυρούλα Κωνσταντίνου

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Τα αγιολογικά είδη ήταν πολύ δημοφιλή στο Βυζάντιο. Η μελέτη τους μπορεί όχι μόνο να μας προσφέρει πολύτιμες πληροφορίες για τις διαδικασίες συγγραφής τους, το κοινό τους και το λογοτεχνικό γούστο στο Βυζάντιο, αλλά και να μας φέρει αντιμέτωπους με ενδιαφέροντα κείμενα μεγάλης λογοτεχνικής αξίας. Στο σεμινάριο αυτό εξετάζονται τα αγιολογικά είδη, καθώς και οι επιμέρους κατηγορίες του κάθε είδους.

Ακαδημαϊκό έτος 2009-10 / ΕΑΡΙΝΟ εξάμηνο

Τίτλος μαθήματος: Ο Ηγεμόνας στη Βυζαντινή Λογοτεχνία

Κωδικός μαθήματος: BNE 563

Π.Μ.: 9

ΜΑΜ: 11779

Διδάσκων: Παναγιώτης Αγαπητός

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Η μορφή του «βασιλέως» παίζει σημαντικότερο ρόλο στην πολιτική ιδεολογία του βυζαντινού κράτους. Ωστόσο, στις περισσότερες περιπτώσεις, η μορφή αυτή παρουσιάζεται μέσα από λογοτεχνικές αναπαραστάσεις, οι οποίες εξιδανικεύουν ή και αμαυρώνουν τον ηγεμόνα. Στο συγκεκριμένο σεμινάριο εξετάζονται κυρίως οι λογοτεχνικοί τρόποι και το ιδεολογικό πλαίσιο αυτής της κατασκευής του ιδεώδους μονάρχη μέσα από ρητορικά, ιστοριογραφικά, νομικά κείμενα, αλλά και έργα «πολιτικής θεωρίας».

Ακαδημαϊκό έτος 2009-10 / ΕΑΡΙΝΟ εξάμηνο

Τίτλος μαθήματος: Ο Έρωτας στα Χρόνια του Διαφωτισμού

Κωδικός μαθήματος: BNE 665

Π.Μ.: 10

ΜΑΜ: 11793

Διδάσκουσα: Ιουλία Χατζηπαναγιώτη

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Αντικείμενο του σεμιναρίου αποτελούν οι αντιλήψεις της ελληνικής κοινωνίας της εποχής του Διαφωτισμού σχετικά με τα ανθρώπινα αισθήματα και πάθη και ειδικότερα σχετικά με τον έρωτα. Οι αντιλήψεις περί των ανθρωπίνων αισθημάτων και παθών είναι ιστορικά και κοινωνικά καθορισμένες και συνδέονται με συγκεκριμένες (διαφορετικές ανά εποχή) αντιλήψεις περί του ανθρωπίνου σώματος, οι οποίες διαμορφώνονται τόσο υπό την επίδραση των θετικών επιστημών (κυρίως της Ιατρικής), όσο και υπό την επίδραση της Φιλοσοφίας και της Θεολογίας. Ο Διαφωτισμός, εποχή κατά την οποία συντελείται η μετάβαση προς έναν εκκοσμικευμένο, μοντέρνο τρόπο σκέψης, συνιστά μια εποχή κατά την οποία εγκαινιάζεται μία “αλλαγή παραδείγματος” και στον τρόπο με τον οποίο η ευρωπαϊκή σκέψη αντιμετωπίζει και αποτιμά τα αισθήματα και τα πάθη. Η μεταβολή αυτή που αναγάγει τον έρωτα σε μέσο κοινωνικής και πολιτικής χειραφέτησης εντυπώνεται στη γραμματεία της εποχής του Διαφωτισμού, κυρίως στη λογοτεχνία για την οποία ο έρωτας αποτελεί ένα από τα σημαντικά θέματα. Μέσα σε αυτό το γενικότερο πλαίσιο θα αναλυθούν έργα της νεοελληνικής γραμματείας των ετών 1700-1821, (έργα λογοτεχνικά, αλλά και θεολογικά και επιστημονικά), με στόχο να εντοπισθούν οι λόγοι (discours) περί έρωτα που αναπτύσσονται μέσα από τα κείμενα αυτά και να διερευνηθεί το ιδεολογικό περιεχόμενό τους και τα λογοτεχνικά είδη και οι αφηγηματικές στρατηγικές που εξυπηρετούν την έκφρασή τους.

Ακαδημαϊκό έτος 2009-10 / ΕΑΡΙΝΟ εξάμηνο

Τίτλος μαθήματος: Το Μοτίβο των Τριών στη Λογοτεχνία

Κωδικός μαθήματος: BNE 678

Π.Μ.: 10

ΜΑΜ: 11780

Διδάσκουσα: Αλεξάνδρα Σαμουήλ

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Αντικείμενο του σεμιναρίου είναι η εξέταση ενός ευρέος φάσματος νεοελληνικών - αλλά και ευρωπαϊκών- ποιημάτων από το δημοτικό τραγούδι ως σήμερα που δομούνται με βάση τον αριθμό, και συγκεκριμένα τον αριθμό 3. Για τον σκοπό αυτό θα μελετηθεί καταρχάς η αριθμολογική παράδοση –η συμβολική δηλαδή αντιμετώπιση των αριθμών, που σχετίζεται με έννοιες όπως η αρμονική Ψυχή του κόσμου, η μαθηματική τάξη του σύμπαντος ή η πεποίθηση ότι ο Θεός δημιούργησε τον κόσμο *more geometrico*- που ξεκινά από τον Πυθαγόρα και τον Πλάτωνα και φτάνει ως τις μέρες μας.

Αυτή η αντίληψη όμως ότι δηλαδή η δημιουργία του σύμπαντος προϋπέθετε αριθμητικές δομές προσφερόταν για μια αναλογική αναπαραγωγή του θεϊκού κόσμου στον κόσμο του έργου τέχνης, στην προσπάθεια δηλαδή του καλλιτέχνη να παραγάγει έναν συμμετρικό μικρόκοσμο που θα έπρεπε να είναι ανάλογος με το αρμονικό σύμπαν. Για να το διατυπώσουμε διαφορετικά: Εάν το έργο του ποιητή είναι να μιμηθεί τον κόσμο, κι αν ο κόσμος ορίζεται ως μια υπάρχουσα, αρμονική τάξη πραγμάτων, η οποία πιστεύεται ότι έχει δημιουργηθεί σύμφωνα με ένα αριθμητικό σχέδιο, τότε η μίμηση του κόσμου τελείται αναπαράγοντας αυτό το σχέδιο στη δομή του λογοτεχνικού έργου. Ακόμη περισσότερο: αν υπάρχει ομοιότητα ανάμεσα στη δημιουργία του κόσμου και την ποιητική δημιουργία, τότε μπορούμε να αντιληφθούμε γιατί ο αριθμός, και ιδιαίτερα ο αριθμός της υπέρβασης των αντιθέτων και της αρμονικής τους ενότητας, το 3, υπήρξε η βάση για τη δόμηση πολλών ποιητικών έργων.

Ακαδημαϊκό έτος 2009-10 / ΕΑΡΙΝΟ εξάμηνο

Τίτλος μαθήματος: Θεατρικές προσεγγίσεις σε κείμενα της μεσαιωνικής και αναγεννησιακής ελληνικής γραμματείας (*Εξήγησις της γλυκείας χώρας Κύπρου* του Λεοντίου Μαχαιρά, *Το Άσμα του Γιοφυριού*, *Ερωτόκριτος* του Βισσέντζου Κορνάρου)

Κωδικός μαθήματος: BNE 685

Π.Μ.: 10

ΜΑΜ: 11781

Διδάσκων: Μιχάλης Πιερής

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Η παράδοση της μελέτης, της δραματοποίησης και της επί σκηνής διδασκαλία έργων της νεοελληνικής γραμματείας είναι μακρόχρονη και πλούσια. Τα τελευταία μάλιστα χρόνια έχουν αυξηθεί οι προσεγγίσεις αυτού του τύπου ενώ θετική είναι η πρόσληψη των παραστάσεων αυτών από το κοινό.

Ενδεικτικά, αναφέρονται παραστάσεις που στηρίχτηκαν στη δραματουργική και θεατρική ερμηνεία έργων όπως τα ομηρικά έπη και το βυζαντινό έπος του *Διγενή Ακρίτα*, ο *Ερωτόκριτος* του Κορνάρου και ο *Απόκοπος* του Μπεργαδή, δημοτικά τραγούδια και παραμύθια, η *Γυναίκα της Ζάκυνθος* του Σολωμού, ο *Φωτεινός* του Βαλαωρίτη, τα διηγήματα του Βιζυηνού, η *Φόνισσα* και άλλα διηγήματα του Παπαδιαμάντη, ο *Πατούχας* του Κονδυλάκη και ο *Καπετάν Μιχάλης* του Καζαντζάκη, *Η Σονάτα του Σεληνόφωτος*, η *Ελένη* και ο *Αποχαιρετισμός* του Ρίτσου, *Το Άσμα της Ιωάννας και του Κωνσταντίνου* του Σινόπουλου, καθώς και πολλές άλλες ποιητικές συνθέσεις νεοελλήνων ποιητών. Η πιο πρόσφατη παράσταση αυτού του είδους είναι *Το Τρίτο Στεφάνι* του Κώστα Ταχτσή, που παρουσιάζεται αυτή την περίοδο στο Εθνικό Θέατρο της Ελλάδας.

Αντικείμενο του σεμιναρίου είναι η εξέταση προβληματισμών που συνδέονται με αυτή τη διαδικασία και οι οποίοι παρουσιάζουν αυξημένο φιλολογικό, θεωρητικό και ερμηνευτικό ενδιαφέρον. Το συγκεκριμένο σεμινάριο εστιάζει σε κείμενα της κυπριακής και της κρητικής γραμματείας που παρουσιάζουν αρκετά συνεκτικά στοιχεία, όπως αυτό της χρήσης της διαλέκτου. Καθώς ορισμένα κείμενα συνδέονται με τους μηχανισμούς του προφορικού λόγου (με κεντρικό κείμενο αυτό του *Άσματος του Γιοφυριού*), μια βασική επιστημονική περιοχή που θα καλύψουν τα εισαγωγικά μαθήματα, θα είναι αυτή της *Θεωρίας της Προφορικότητας*, η οποία, αφενός θα εξετάσει τη σχέση προφορικότητας και γραπτού λόγου και θα τη συνδέσει με το δημοτικό τραγούδι· αφετέρου, η προφορικότητα θα συνδεθεί με τη θεατρικότητα. Ζητήματα όπως αυτό της προφορικής μνήμης και της συλλογικής συνείδησης, η προφορικότητα της γλώσσας, προφορικότητα και λογοτεχνικότητα, κ.ά., θα εξεταστούν με βάση την ανάλυση των συγκεκριμένων κειμένων τα οποία περισσότερο ακούγονταν παρά διαβάζονταν. Για παράδειγμα, και πέρα από το *Άσμα του Γιοφυριού*, όπου αυτή η διαδικασία συγκρότησης του κειμένου αποτελεί κύριο συστατικό στοιχείο, θα μελετηθούν τα στοιχεία της προφορικότητας (π.χ. γνωμικός, παροιμιακός λόγος, εγκιβωτισμένες λαϊκές ιστορίες ή ερμηνείες) στο γραπτό λογοτεχνικό λόγο του Μαχαιρά και του Κορνάρου όπου η αξιοποίηση της θεατρικότητας του προφορικού λόγου στόχο έχει την επίτευξη αληθοφάνειας.

Ακαδημαϊκό έτος 2009-10 / ΕΑΡΙΝΟ εξάμηνο

Τίτλος μαθήματος: Εκδοτικά Ζητήματα: Επιμέλεια Βιβλίου

Κωδικός μαθήματος: BNE 686

Π.Μ.: 10

ΜΑΜ: 11782

Διδάσκων: Χαράλαμπος Καράογλου

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

1. Φιλολογική επιμέλεια

1.1. Έκδοση του κειμένου.- Εκδοτικά προβλήματα: οι διαφορές μεταξύ των διαδοχικών δημοσιεύσεων του κειμένου.- Το πρόβλημα των παρεμβάσεων του επιμελητή.

1.2. Σημειώσεις και σχόλια του επιμελητή.

1.3. Σύνταξη πινάκων: χρονολόγιο της ζωής και του έργου του συγγραφέα.

1.4. Σύνταξη ευρετηρίων: α) κυρίων ονομάτων, β) θεμάτων και όρων.

1.5. Γλωσσάρι

1.6. Προλεγόμενα - Εισαγωγή.

2. Τυπογραφική επιμέλεια

2.1. Σχεδιασμός της έκδοσης - Προετοιμασία του χειρογράφου:

2.1.1. Διάταξη του βιβλίου: τα μέρη (σελίδα ψευδοτίτλου, τίτλου κτλ.).

2.1.2. Προσδιορισμός του σχήματος, του κασέ της σελίδας, της οικογένειας και του μεγέθους των στοιχείων κτλ.

2.1.3. Τυπογραφικές οδηγίες (αποστάσεις, διάστιχα κτλ.) : α) για τα Μέρη, τα Κεφάλαια, τις παραγράφους· β) για τα παραθέματα και τις σημειώσεις· γ) για το Επίμετρο, τη βιβλιογραφία και τα ευρετήρια.

2.2. Διορθώσεις τυπογραφικών δοκιμών.

2.3. Σελιδοποίηση - εικονογράφηση.

2.4. Επιλογή χαρτιού - εξώφυλλα - εκτύπωση.